

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 113/05-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť E. G., bytom R., zastúpenej advokátom Mgr. I. R., R., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 420/01 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 420/01) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 420/01 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 420/01) **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 420/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. E. G. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Rimavská Sobota je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia E. G. na účet advokáta Mgr. I. R., R., vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti E. G. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2005 doručená sťažnosť E. G., bytom R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. I. R., R., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 420/01 [pôvodne vedenom na Okresnom súde Revúca (ďalej aj „okresný súd“) pod sp. zn. 3 C 420/01] o zaplatenie straty na zárobku za chorobu z povolania po skončení pracovného pomeru.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 8. augusta 2001 podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu na okresný súd žalobu, ktorou žiadala, aby jej bývalý zamestnávateľ S., a. s., L. bol zaviazaný uhradiť rozdiel na mzde po skončení práceneschopnosti. Žaloba bola na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 3 C 420/01.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd od podania žaloby vo veci vôbec nekonal. Po uplynutí lehoty 30 mesiacov právny zástupca sťažovateľky požiadal o urýchlenie

konania. Až po tejto urgencii bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky zaslané vyjadrenie žalovaného.

Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu sťažovala na prietahy v konaní sťažnosťou zo 14. apríla 2004. Predseda okresného súdu vo svojej odpovedi na sťažnosť oznámil, že sťažnosť je opodstatnená, pričom dôvodom nekonania súdu je nedostatočné personálne obsadenie okresného súdu.

Sťažovateľka si uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie vo výške 40 000 Sk. Svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia zdôvodnila sťažovateľka tým, že od podania žaloby 8. augusta 2001 nie je doteraz vo veci právoplatne rozhodnuté, čo u nej vyvoláva stav právnej neistoty.

Porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že od 8. augusta 2001 nie je do dnešného dňa občianske súdne konanie o zaplatenie straty na zárobku právoplatne skončené.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla po doplnení sťažnosti podaním z 1. apríla 2005, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Okresný súd v Revúcej v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 420/01 (teraz vedenom OS v Rimavskej Sobote pod sp. zn. RA – 3 C 420/01) porušil právo E. G., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Rimavskej Sobote v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 420/01 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.

E. G. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 40.000,-Sk, ktoré je Okresný súd v Rimavskej Sobote povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

E. G. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5.302,-Sk, ktoré je Okresný súd Rimavská Sobota povinný vyplatiť na účet advokáta Mgr. I. R. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá vo svojom vyjadrení z 19. mája 2005 uviedla prehľad vykonaných úkonov v danej právnej veci a poukazuje na to, že sťažnosť žalobkyne je dôvodná, pretože bývalý Okresný súd Revúca v tejto právnej veci nekonal od podania žaloby, t. j. od 8. augusta 2001 až do 17. februára 2004. Okresný súd nebol dostatočne personálne obsadený v podstate od svojho vzniku, preto tu neboli vytvorené podmienky na to, aby sudcovia mohli veci vybavovať bez zbytočných prietáhov.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 19. mája 2005 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania. Sťažovateľka v podaní zo 17. mája 2005 súhlasila tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 113/05-12 z 13. apríla 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 3 C 420/01 (v súčasnosti na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA – 3 C 412/01), v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné priet'ahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré je zložitá na dokazovanie.

V rámci druhého kritéria „správanie účastníkov konania“ ústavný súd nezistil také správanie účastníkov konania, ktorým by prispeli k celkovej dĺžke konania.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 C 420/01 (v súčasnosti vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA – 3 C 420/01) ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 8. augusta 2001 bola na okresnom súde podaná žaloba.

Dňa 11. februára 2004 bola na okresnom súde podaná žiadosť o urýchlenie súdneho konania právnym zástupcom žalobkyne.

Dňa 17. februára 2004 bol daný pokyn kancelárii na doručenie vyjadrenia žalovaného žalobkyne.

Dňa 1. marca 2004 žalovaný navrhol, aby do konania vstúpil ako vedľajší účastník na strane žalovaného S. p.

Dňa 10. marca 2004 okresný súd vyzval S. p. na vyjadrenie, či vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného.

Dňa 26. marca 2004 S. p. oznámila okresnému súde, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného.

Dňa 26. apríla 2004 bol právny zástupca žalobkyne vyzvaný na predloženie dôkazu o priemernom zárobku žalobkyne.

Dňa 3. mája 2004 bol určený termín pojednávania na 17. jún 2004.

Dňa 17. júna 2004 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 8. júla 2004 došlo okresnému súdu podanie S. p., v rámci ktorého zaslala S. p. podklady potrebné na výpočet straty na zárobku po skončení práceneschopnosti.

Dňa 27. júla 2004 žalovaný doručil okresnému súdu vyžiadané podklady.

Dňa 7. septembra 2004 bol právny zástupca žalobkyne vyzvaný na predloženie dokladov.

Dňa 21. septembra 2004 došla okresnému súdu odpoveď od právneho zástupcu žalobkyne.

Z 5. novembra 2004 sa v spise nachádza úradný záznam, v ktorom sa uvádza, že vzhľadom na reorganizáciu súdnictva k určeniu termínu pojednávania dôjde až na Okresnom súde Rimavská Sobota z dôvodu, že zákonná sudkyňa má obsadené všetky pojednávacie dni a nemá určené ešte pojednávacie dni na Okresnom súde Rimavská Sobota.

Dňa 14. marca 2005 bolo uznesením Okresného súdu Rimavská Sobota konanie zastavené s tým, že vec má byť postúpená po právoplatnosti uznesenia S. p. z dôvodu, že v súvislosti so zmenou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov súdy už nemajú právomoc rozhodovať o náhrade za stratu na zárobku zamestnanca, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého sa zistila choroba z povolania, pretože táto právomoc prešla na orgány S. p.

Dňa 31. marca 2005 podal právny zástupca žalobkyne odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania.

Dňa 6. apríla 2005 bol daný pokyn kancelárii na predloženie spisu Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 12. apríla 2005 bol spis postúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 18. mája 2005 bol spis vrátený späť Okresnému súdu Rimavská Sobota ako predčasne predložený, pretože uznesenie o zastavení konania nebolo doručené vedľajšiemu účastníkovi konania.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 3 C 420/01 (v súčasnosti na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA – 3 C 420/01) došlo k zbytočným priet'ahom od 8. novembra 2001 (podaná žaloba 8. augusta 2001)

do 17. februára 2004 (doručované vyjadrenie žalovaného právneho zástupcovi žalobkyne) v trvaní 27 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 3 C 420/01 (v súčasnosti vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA – 3 C 420/01).

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadostučinenie vo výške 40 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je sťažovateľka v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 3 C 420/01 (v súčasnosti vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA – 3 C 420/01) a prikázal Okresnému súde Rimavská Sobota, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 25 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadostučinenia stanovil ústavný súd najmä

s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Sťažovateľka bola vo veci sčasti úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania Okresným súdom Rimavská Sobota.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadosťúčením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 5 302 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal Okresný súd Rimavská Sobota uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2005